

Hyvinvointikertomus

2017-2021

&

näkökulmia tuleviin

vuosiin

MASKU

MYNÄMÄKI

Sisällys

Sisällys.....	2
Johdanto	3
Väestön hyvinvointi valtuustokaudella 2017–2021.....	4
Talous ja elinvoima.....	5
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet.....	5
Nuoret ja nuoret aikuiset.....	6
Työikäiset	7
Ikäihmiset.....	8
Kaikki ikäryhmät.....	8
Edeltävän suunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	9
Lapset ja lapsiperheet	9
Työikäiset (yli 15-vuotiaat)	10
Ikäihmiset.....	12
Elinvoima	13
Hyvinvoinnin edistäminen Maskussa, Mynämäessä ja Nousiaisissa	16
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen kuntastrategioissa	17
Työryhmät ja erillissuunnitelmat.....	17
Hyvinvoinnin edistäminen kuntien toiminnassa nyt ja tulevaisuudessa.....	19
Liite: Hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmat	22
Liite: Indikaattoritiedot.....	23

Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä, ja se koskettaa kaikkea kunnan toimintaa. Hyvinvoivat kuntalaiset ovat elinvoimaisen, kehittyvän kunnan edellytys. Hyvinvoivat kuntalaiset osallistuvat, harrastavat, kehittävät, oppivat uutta ja ovat kaiken kunnissa tehtävän työn keskiössä. Tässä hyvinvointikertomuksessa 2017–2021 kuvataan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilaa ja tehdään päätelmiä viimeisten vuosien kehityksestä sekä siihen vaikuttaneista tekijöistä.

Tämän dokumentin pohjalta tullaan edelleen laatimaan kuntien strategioihin pohjautuva hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025. Suunnitelmassa huomioidaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen laatiman hyvinvointisuunnitelman painotukset. Hyvinvointikertomuksen ja tulevan -suunnitelman ensisijainen tarkoitus on tukea kunnan johtamista ja päätöksentekoa.

Maskussa, Mynämäessä ja Nousiaisissa hyvinvointia ja terveyttä edistetään jatkuvasti monipuolisesti vastuulautakuntien ja -jaostojen, viranhaltijoiden, työryhmien, kolmannen sektorin ja muiden yhteistyökumppaneiden voimin. Tulevien vuosien hyvinvointisuunnitelmia tullaan laatimaan alkuvuodesta 2023 alkaen edellä mainittujen ryhmien yhteistyönä.

Tätä dokumenttia on laadittu Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kuntien tiiviinä yhteistyönä Perusturvakuntayhtymä Akselin asiantuntijoita konsultoiden. Kertomustyöskentelyä ovat tehneet terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä kunnissa vastaavat viranhaltijat, mutta hyvinvoinnin edistäminen on luonnollisesti poikkihallinnollista: esimerkiksi koulut, päiväkodit, liikuntapaikat, tiet, harrastusmahdollisuudet, kunnissa toimivat yhdistykset ja ruokahuolto ovat kaikki suorassa yhteydessä kuntalaisten hyvinvointiin.

Tuleva vuosi tuo suuria muutoksia terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kunnissa. Muun muassa vuoden 2023 alussa käyttöön otettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa HYTE-kerroin ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhan organisoituminen sekä uudet painotukset kuntien tehtäväkentissä vaikuttavat oleellisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Kunnan ennaltaehkäisevä, asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia edistävä rooli tulee korostumaan entisestään hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Naapurikuntien on edelleen välttämätöntä tehdä keskenään tiivistä, hyvähenkistä yhteistyötä pystyäkseen puuttumaan tehokkaasti ajankohtaisiin ilmiöihin, mutta toiminnan luonnetta tulee kehittää ja kirkastaa. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön tulee jatkossa aidosti ohjata kunnan toimintaa. Tämä tavoitteen toteutuminen edellyttää aktiivista, poikkihallinnollista, ylikunnallista, asukkaita herkästi kuuntelevaa työskentelyä. Tähän työskentelyyn tulee kaikissa kolmessa kunnassa virittäytyä päämäärätietoisesti ja avoimena uudelle.

Maskussa 25.11.2022

Pasi Isokangas, sivistysjohtaja, Nousiaisten kunta

Maija Leino, hyvinvointijohtaja, Maskun kunta

Anu Saarni, liikunta- ja nuorisopalveluvastaava, Mynämäen kunta

A photograph showing a person's hands holding a stack of purple envelopes and a banknote. In the foreground, there is a large bag of bread wrapped in clear plastic, with a small yellow tag attached that has the number '10' written on it. The background is a blurred outdoor setting with greenery.

Hyvinvointi 2017-2021

Talous ja elinvoima

Koronapandemia on vaikuttanut oleellisesti kaikkiin kunnan palveluihin ja toimintoihin vuodesta 2020 lähtien. Vuonna 2020 Akselikuntien valtionosuudet kasvoivat 36,26 prosenttia. Kasvuun vaikuttivat koronapandemiasta johtuvien kustannusten korvaaminen kunnille. Vuosikatteet ovat nousseet, samoin verotulot. Väestön määrä on laskenut, mutta lasku on tasoittunut. Huoltosuhde on pysynyt v. 2020 samana kuin 2019. Lapsiperheiden määrä on vähentynyt ja yhden hengen asuntokunnat ovat samalla tasolla kuin vuosina 2018–2019.

Kuntien yleinen pientuloisuusaste on nousussa. Toimeentuloa pitkäaikaisesti saaneiden 18–24-vuotiaiden määrä on vähentynyt 50 %, mutta vastaavasti 25–64-vuotiaiden määrä on pysynyt vertailuvuosina samana. Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on pysynyt ennallaan. Ginikeroin eli käytettävissä olevat tulot on pysynyt vuosina 2018–2019 samalla tasolla.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–7-vuotiaiden määrä on pysynyt vertailuvuosina samana. Varhaiskasvatukseen osallistuvien 3–5-vuotiaiden määrä on laskenut vuonna 2020, toisaalta kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen osallistuneiden 1–2-vuotiaiden määrä on kasvanut, samoin 3–5-vuotiaiden määrä. Subjektiviivisen päiväoikeuden palauttamisella on ollut vaikutusta varhaiskasvatuksen palveluihin. Yksityisellä kotihoidolla hoidettavien lasten määrä on laskenut. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen TEA-viisarilukema on peruskouluissa laskenut. Erikoisairaanhoidon avohoitokäyntien määrä (lastenpsykiatria, 0–12-vuotiaat) on laskenut 37,29 %. 13–17-vuotiaiden nuorisopsykiatrian avokäynnit ovat laskeneet 10,14 %. Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden 0–17-vuotiaiden määrä on kasvanut. Varhainen puuttuminen ja avohuollon saatavuus vähentää tarvetta raskaisiin laitossijoituksiin.

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaiden määrä on vähentynyt. Toisaalta lastensuojeluilmoitusten määrä on lisääntynyt. Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden määrä on pysynyt samana, kuitenkin laitos- ja perhehoidon nettokäyttökustannukset ovat nousseet.

Keskeisiä huomioita kouluterveyskyselyn osoittamasta hyvinvoinnista

4.- ja 5.-luokkalaisten terveys

Vajaa 10 % ikäryhmien oppilaista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Etenkin Myllymäellä näiden lasten osuus on kasvanut. Huolestuttavin piirre on mielenterveyteen liittyvien ongelmien kasvu kaikissa kunnissa. Lähes 20 % ikäryhmästä on kokenut mielialaan liittyviä ongelmia viimeisen kahden viikon aikana.

4.- ja 5.-luokkalaisten elintavat

Positiivisena asiana voidaan nähdä vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuuden kasvu. Aamupala on tärkeä osa ruokailutottumuksia, mutta lähes 25 % ikäryhmästä ei syö aamupalaa joka arkiamu. Noin 30 % on kokenut usein, että tulisi viettää aikaa muualla kuin netissä.

4.- ja 5.-luokkalaisten koulunkäynti ja opiskelu

Lähes 80 % ikäryhmästä pitää koulunkäynnistä melko tai hyvin paljon. Noin 70 % oppilaista on sitä mieltä, että luokan oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä ja vielä suurempi osuus on sitä mieltä, että tulevat hyvin toimeen opettajan kanssa. Sama 70 % on myös niiden oppilaiden määrä, jotka ovat innostuneita koulunkäynnistä.

4.- ja 5.-luokkalaisten perhe- ja elinolot

Noin 70 % kokee, että heillä on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa ja lähes 90 % kokee, että vanhemmat tukevat ja kannustavat usein. Noin 60 % lapsista sopii usein kotiintuloajoista vanhempiensa kanssa.

4.- ja 5.-luokkalaisten palvelut ja avunsaanti

60 % lapsista kokee, että heillä on mahdollisuus jutella aikuisen kanssa koulussa mieltä painavista asioista. Hieman alle puolet ovat käyneet vähintään 2 kertaa kouluterveydenhoitajan luona lukuvuoden aikana. Koulukuraattorin palveluita on käyttänyt noin 10 % lapsista lukuvuoden aikana.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Indikaattorien osoittama hyvinvointi

Kuntoutusrahaa saavien 16–19-vuotiaiden nuorten määrä on kasvussa. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrä on vähentynyt. Nuorisotyöttömyys on kasvanut 18–24-vuotiaiden osalta, joskin viimeinen tieto on vuodelta 2019. Vuoden 2020 tilanteeseen saattaa vaikuttaa koronapandemia, joka vähensi tilapäisen ja vakituisen työvoiman tarvetta monilla aloilla. Lastensuojelun avohuollon 18–20-vuotiaiden asiakkaiden määrä on laskussa.

Kouluterveyskyselyn tulokset

Nuorten hyvinvointia on selvitetty erityisesti peruskoulun 8.–9.-luokkalaisille ja lukion 1.–2.-luokkalaisille tehdyillä kouluterveyskyselyillä, joiden tuloksista tehtyjä päätelmiä kuvataan seuraavassa.

Peruskoulu- ja lukioikäisten terveys

Selkeäksi huolenaiheeksi oppilaiden terveydessä kouluterveyskyselyn tulosten perusteella voidaan nostaa se, että sekä peruskoulussa että lukiossa on nousua niiden oppilaiden määrässä, jotka kokevat terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi. Jokainen kokee terveytensä yksilöllisesti, mutta tilastollisesti tuloksissa on selvä suunta huonompaan. Terveiden kokemisen lisäksi on selvästi havaittavissa, että nuorilla kohtalaisen tai vaikean ahdistuneisuuden määrä on nousussa verrattuna aikaisempaan. Tämä näkyy myös siinä, että nuoret kertovat vaikeuksista keskittyä opiskeluun. Korona-ajan huomiona voidaan pitää sitä, että aiempaa isommalla joukolla on vaikeuksia saada ystäviä.

Peruskoulu- ja lukioikäisten elintavat

Positiivisena kehityskulkuna nähdään, että tupakkatuotteiden käyttö on kokonaisuudessaan vähentynyt. Tupakanpoltto on selvästi vähentynyt nuorten keskuudessa, mutta nuuskaaminen on tullut jonkin verran sen tilalle. Akselikunnista Maskussa ja Nousiaisissa alkoholin käyttö on laskussa, mutta Mynämäellä on sen sijaan ollut asiassa nousua. Kannabiksen käyttöön suhtaudutaan hieman positiivisemmin kuin aikaisemmin. Erityisesti yläluokilla nuorten nukkuminen on vähentynyt ja alle 8 tuntia päivässä nukkuvien osuus on noussut. Ilahduttavasti lukioikäisten vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kasvanut.

Peruskoulu- ja lukioikäisten koulunkäynti ja opiskelu

Koronaepidemia on vaikuttanut oppilaiden koulujaksamiseen selvästi. Koulu-uupumus on lisääntynyt kaikissa ikäluokissa ja vaikeudet koulunkäynnissä ovat lisääntyneet. Riittämättömyyden tunne opiskelijana on kasvanut erityisesti yläkouluikäisten kohdalla. Toisaalta lukioikäisistä n. 70 % oppilaista pitää koulun käynnistä melko tai hyvin paljon. Koulukiusaaminen on lisääntynyt jonkin verran Maskussa ja Mynämäellä, vastaavasti Nousiaisissa vähentynyt.

Peruskoulu- ja lukioikäisten perhe- ja elinolot

Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa ovat lisääntyneet kaikissa kunnissa ja ikäluokissa. Tämän lisäksi pääasiassa yhden vanhemman kanssa asuvien osuus on ollut nousussa. Perheen koettu taloudellinen tilanne on heikentynyt Nousiaisissa ja Mynämäellä. Vastaavaa päätelmiä ei ole tehtävissä Maskun aineistosta.

Peruskoulu- ja lukioikäisten palvelut ja avunsaanti

Kokemus mahdollisuudesta keskustella aikuisen kanssa on vähentynyt kaikissa kunnissa ja ikäluokissa. Tähän on osasyynä varmasti koronaepidemia. Koulupsykologeilla käynnit ovat lisääntyneet erityisesti Maskussa ja Mynämäellä, samoin koulukuraattorikäynnit. Toisaalta kouluterveydenhoitajalla/lääkärillä käyntien määrä on vähentynyt.

Päätelmiä peruskoulu- ja lukioikäisten hyvinvoinnista

Koronatilanteen uskotaan olevan osasyynä joihinkin negatiivisiin muutoksiin, muun muassa ahdistuneisuuden kokemuksiin ja masentuneisuuteen, ystävien saamisen vaikeuteen, koulunkäynnistä pitävien osuuden laskemiseen, palveluiden ja avunsaannin heikentymiseen ja keskusteluvaikeuksiin. Harrastamisen Suomen mallin mukainen toiminta on jonkin verran aktivoanut yläkouluikäisiä nuoria osallistumaan harrastustoimintaan. Tällä hetkellä huolta aiheuttavat erityisesti lasten ja nuorten mielen-terveysongelmien lisääntyminen koko alueella.

Työikäiset

Työikäisten hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita on saatavilla erittäin vähän, sillä erityisesti terveiden työikäisten aikuisten tavoittaminen esimerkiksi kyselyillä on varsin harvinaista. Kuntien maksama ehkäisevä toimeentulotuki on pysynyt vertailuvuosina samana. Täydentävän toimeentulotuen määrä on kasvanut hieman.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden määrä on pysynyt samana. Perusterveydenhuollon avohuollon lääkärikäynneissä on tapahtunut kasvua vuoden 2019 aikana, mikä voi osaltaan selittyä koronapandemialla.

Ikäihmiset

Täyttä kansaneläkettä saaneiden 65 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on pysynyt samana. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on pysynyt samana vuosina 2018–2019. Vastaavasti kotona asuvien 85 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on vähentynyt. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden suhteellinen osuus on kasvussa. Omaishoidon tuen piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden hoidettavien suhteellinen osuus on laskussa.

Kaikki ikäryhmät ja hyvinvoinnin edistämisen mittarit

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta ovat kasvussa. Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta on vuosina 2018–2020 kasvanut. Ikääntyminen selittää osaltaan kasvua. Toimeentulotukimenot ovat kasvaneet. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot ovat laskeneet. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrä on seurantajaksolla kasvanut, kuten myös vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen saajien määrä.

Väestön terveydentilan seurantaan ja arviointiin kunnan johdossa liittyvä pistemäärä on noussut vuodesta 2017 verrattuna vuonna 2019, mutta samalle tasolle ole päästy kuin vuonna 2015. Seuranta tapahtuu kahden vuoden välein. Liikunnan edistäminen kunnissa –TEA-viisaripistemäärä on puolestaan noussut. Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten viimeisimmät terveydenedistämisasiivisuutta kuvaavat pistemäärät on lueteltu alla (TEA-viisari 2022).

Pisteet	Koko maa	Masku	Mynämäki	Nousiainen
Kaikki sektorit	68	56	61	53
Kuntajohto	79	51	80	55
Perusopetus	64	72	67	46
Lukiokoulutus	66	49
Ammatillinen koulutus	63
Liikunta	72	65	70	83
Perusterveydenhuolto	65	56	56	56
Kulttuuri	66	49	39	41

Edeltävän suunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Alla on kuvattu vuosille 2017–2021 laadittuun hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut tavoitteet, niiden toteuttamiseksi kaavailut toimenpiteet, resurssit ja vastuutahot. Viimeisessä sarakkeessa on arvioitu toimenpiteiden toteutumista suunnitelmavaiheessa määriteltyjen mittareiden näkökulmasta. Koronapandemia ja siihen liittyneet rajoitukset ovat vaikuttaneet suunnitelmien toteutumiseen, ja hyvinvointialueuudistus tulee edelleen vaikuttamaan osaan alla listatuista yhteistyörakenteista. Alle listatut toimenpiteet ja niiden toteutuminen edeltävällä valtuustokaudella otetaan huomioon tulevien vuosien hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa.

Lapset ja lapsiperheet

Tavoite	Toimenpiteet	Resurssit ja vastuutaho	Arviointimittarit (toteuma)
Varhaiskasvatuspalveluiden monipuolistaminen kysyntää vastaavaksi.	Avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittäminen	Varhaiskasvatus	Toimintaa on ollut ennen koronaa Maskussa ja Mynämäessä, mutta toiminta on ollut tauolla koronan vuoksi. Nousiaisissa ei ole lainkaan avointa päiväkotitoimintaa.
Perhetyön palveluiden yhteistyön tiivistäminen.	Prosessien läpikäynnin ja tarpeiden mukaiset toimenpiteet.	Akselin hallinto	Mittarina läpikäytyjen prosessien määrä (perhepalvelut ja opetustoimi) <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiset palaverit ja tiedonsiirto: aloitettu, kehitys käynnissä edelleen • Kuntoutustyöryhmiin osallistuminen ei ole tiivistynyt opetustoimen kanssa • Hermannin palvelut ovat varhaiskasvatuksen tiedossa kaikissa kunnissa • Sähköisen Perhekeskusmallin työstäminen aloitettu vuonna 2021
Vanhemmuuden tukeminen	Yhteistyö huoltajien kanssa, vanhempainyhdistystoiminta, yhteiset vanhempainillat, opiskeluhuollon palvelut, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.	Akseli, opetustoimi, kolmannen sektorin toimijat	Mittarina yhteistyön määrä. <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyötä on tehty ja tiivistetty Akselinkunnissa • Koulupsykologien saatavuus ollut heikkoa • Turun seudun nuorisotoimialojen Vanhemmuuden viikon toimenpiteitä toteutettu vuosittain • Vuonna 2021 järjestetty 3 x etäluento, joihin on tarjottu osallistumismahdollisuus huoltajille. Paljon osallistujia.

			<ul style="list-style-type: none"> • Mynämäellä järjestetty ensimmäistä kertaa hyvinvointi-ilta 8.-luokkalaisille ja heidän vanhemmilleen • Koronarajoitukset ovat vaikuttaneet varhaiskasvatuksen ja opetustoimen vanhempainiltojen järjestämiseen vuosina 2020 ja 2021. • Maskussa on perustettu koulunuorisotyöntekijän vakanssi, ja työntekijä on aloittanut toimessaan keväällä 2022 – koulun ja kodin välinen yhteistyö sisältyy koulunuorisotyöntekijän työnkuvaan.
Ennaltaehkäisevät palvelut	Opiskeluhuollon palvelut, KiVa-koulu, kerhotoiminta, Liikkuva Koulu -toiminta, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.	Opetustoimi, Akseli, kolmannen sektorin toimijat.	<ul style="list-style-type: none"> • Harrastamisen Suomen malli -hankerahoitus on saatu kaikkiin kolmeen kuntaan, ja toiminta on käynnissä • Kaikissa kunnissa toimii ehkäisevän päihdetyön ryhmä, ja ryhmät ovat laatineet ehkäisevän päihdetyön ohjelmat • Sitouttavan koulu yhteistyön (SKY) pilotti käynnistettiin elokuussa 2021 kaikissa 3 kunnassa, ja hanke sai jatkorahoituksen lukuvuodelle 2022-2023
Yksinäisyyden ja syrjäytymisen vähentäminen.	Koulujen kerhotoiminta, tuki- ja kummioppilastoiminta, opiskeluhuollon palvelut, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.	Opetustoimi, Akseli, kolmannen sektorin toimijat.	<ul style="list-style-type: none"> • KiVa koulu -toiminta on käytössä kaikissa kolmessa kunnassa. • Toiminnallisia, avoimia nuorteniltoja on kaikissa kunnissa säännöllisesti viikoittain. • Harrastamisen Suomen mallin yhteydessä etsitään harrastamattomia lapsia ja pyritään saamaan heidät harrastusryhmien pariin.
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen.	Toteutetaan erillisessä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa hyväksytyt toimenpiteet.		Suunnitelma on laadittu Akselissa, ja sitä käsitellään joulukuussa 2022.

Työikäiset (yli 15-vuotiaat)

Tavoite	Toimenpiteet	Resurssit ja vastuutaho	Arviointimittarit
Tavoittaa koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääneitä tai muuten tuen tarpeessa olevia, ja tarjota heille laadukasta ohjausta ja tukea.	Yksilöohjaus ja ryhmämuotoinen toiminta.	Etsivä nuorisotyö	Akselikunnat järjestävät yhdessä etsivää nuorisotyötä (2 vakinaista työntekijää vuodesta 2020 alkaen)

Parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen tai työelämään, ja edistää hänen elämänhallintataitojaan	Ryhmämuotoinen ohjaus ja yksilövalmennus.	Nuorten työpajatoiminta	Akselikunnat järjestävät yhdessä nuorten työpajatoimintaa (1,5 työntekijää vuodesta 2022 alkaen)
Tehostaa ennaltaehkäisevää päihdetyötä	Ehkäisevän päihdetyön työryhmät ja niiden järjestämä toiminta.	Nuorisopalvelut ja moniammatilliset työryhmät / yhteistyötahot.	<ul style="list-style-type: none"> Joka kunnassa EPT - yhdyshenkilö + työryhmä ja yhteinen EPT- toimenpidesuunnitelma on valmis Kouluterveyskyselyn pohjalta toteutetaan aiempaa aktiivisemmin nuorten hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä.
Lisätä nuorten osallisuutta sekä nuorten tieto- ja neuvontatyötä.	Nuorisovaltuustot, kivi-jalkapisteet sekä liikkuva työ nuorten tieto- ja neuvontatyössä.	Nuorisopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Nuorten vaikuttajaryhmät joka kunnassa Nuorten tieto- ja neuvonta työ nuorisotiloilla ja somessa (Snapchat, Discord) Noin 80 % nuorista kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin
Ylläpitää ja kehittää nuorisot-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuurityön toimintoja.	Vapaa-ajantoiminta, ohjauspalvelut.	Vapaa-aikapalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Koronan jälkeen toiminnot ovat käynnistyneet nopeasti ja kävijämäärät ovat palautuneet lähes entiselleen. Edelleen tarvitaan toimia erityisesti liikuntaan aktivoimisessa. Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden osalta on lisätty palvelutarjontaa ja panostettu viestintään toimintojen tavoittavuuden varmistamiseksi.
Tiedonkulun parantaminen organisaation sisällä, sekä organisaatioiden välillä.	Päivittyvä palvelukartta Yhteiset kokoukset Tiedotteet; organisaation sisäiset sekä organisaatioiden yhteiset (kunta Akseli)	Nimetty henkilö/henkilöt. Vastuutettu koolle kutsuja. Tiedotusvastaava.	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö kuntien välillä ja kuntien ja PTKY Akselin välillä lisääntynyt Yhteinen EPT-toimenpidesuunnitelma on laadittu ja toiminnassa.
Työttömien aseman parantaminen.	Alueellinen työllisyyden hoidon suunnitelma.	Kuntien työllisyystiimit sekä Akselin sosiaaliohjaajat ja asianosaiset esimiehet.	<p>Kuntien työllisyystiimit kokoontuneet säännöllisesti. Kuntouttavan työtoiminnan toimintapaikkoja tarjoavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nuorten työpaja Kunnat, säätiöt, yhdistykset <p>Työllistämistuella työllistetään.</p>

Kolmannen sektorin, seurakunnan ja kunnan/ kuntayhtymän välisen yhteistyön lisääminen.	Yhdys henkilöiden nimeäminen ja vastuuttaminen. Yhdys henkilöiden palaverit.	Kunnat, 3.sektori.	Arkeen voimaa -ryhmät 2020 ja 2021. 3. sektorin kanssa tehdään aktiivisesti ja säännöllisesti yhteistyötä kuntien palvelutarjonnan laajentamiseksi. Kolmen kunnan yhteinen Hyvinvointia arkeen -messutapah-tuma järjestettiin ensimmäistä kertaa vuonna 2022, ja jatkoa seuraa. Kaikissa kunnissa toimivat hyte-työryhmät, joissa on vuoteen 2022 saakka ollut PTKY Akselin edustus.
Terveytensä vuoksi liian vähän liikkuvien työikäisten tavoittaminen.	Tiedottamisen lisääminen palveluista eri organisaatioissa. Oikeiden palveluiden tarjoaminen kohde-ryhmälle. Asiakkaan ohjaaminen palveluiden piiriin.	Jokainen työntekijä vastuussa. Kuntien hyvinvoinnista vastaavat henkilöt.	<ul style="list-style-type: none"> Akselin liikuntaneuvoja Ohjausta kuntien liikuntahenkilöstöltä Tiedotetaan liikuntaolosuhteista ja ryhmistä yms. säännöllisesti kuntalaisia Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä tarjolla. Omaehtoinen liikunta lisääntynyt kun koronarajoitusten vuoksi, kun liikuntaryhmät ovat olleet tauolla Maskussa on käynnissä Hyvinvoiva, liikkuva Masku -hanke (v. 2022 - 2023), jonka yhteydessä pyritään kehittämään pysyviä toimintatapoja liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi aikuisväestön keskuudessa.

Ikäihmiset

Tavoite	Toimenpiteet	Resurssit ja vastuutaho	Arviointimittarit
Kuntien matalan kynnyksen hyvinvointipalveluiden kehittäminen.	Kulttuurikaverien, vertaisliikuttajien ym. vapaaehtoisten määrän kasvattaminen ja saattajakorttimäärien lisääntyminen.	Kunnat, Akseli.	Vertaisliikuttajat toimivat alueella PTKY Akselin ja kuntien toiminoissa. Saattajakortteja myönnetään kaikissa kolmessa kunnassa.
Akselin päivä kuntoutuksen käynnistäminen kotona asuville ikäihmisille tukemaan kotona asumista.	Luodaan malli moniammatilliseen, tavoitteelliseen päivä kuntoutukseen joka toimii viitenä arkipäivänä viikossa.	Toiminnan vastuu pääasiassa Akselilla. Yhteistyö kuntien kanssa toiminnan sisältöjä suunniteltaessa mm.	<ul style="list-style-type: none"> Kotikuntoutustiimi on toiminnassa. Henkilöresurssia on kohdennettu uudestaan kotihoidossa.

	<p>Resurssien siirtäminen Akselin sisällä huomioiden tarve moniammatilliseen osaamiseen (lähiohittajat, fysioterapeutti, toimintaterapeutti).</p> <p>Kuntoutujien kulkeminen päivä kuntoutukseen > Akselin leasingautojen ja kuskien lisääminen vai kuljetus kuntien vastuulle?</p>	<p>kulttuuripalvelut, kirjasto, liikuntatoimien tuominen Akselin toiminnan tueksi, esim. kirjasto/ kulttuuripalvelut liikkuvat.</p> <p>Lisäksi huomioidaan yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ei ole lisähenkilöstöresurssia osoittaa päivä kuntoutukseen viitenä arkipäivänä viikossa (PTKY Akseli) • Kuljetusongelmat (välimatkat ovat pitkät), kuntien osallistuminen • Masku: Päivä kuntoutuksen tukena mm. Kirjakassipalvelu kotihoidon kautta tai suoraan asiakkaan kanssa; Kaislakodin vierailut kirjasto- ja kulttuuritoimen yhteistyönä
--	--	---	--

Elinvoima

Tavoite	Toimenpiteet	Resurssit ja vastuutaho	Arviointimittarit
Laadukas ja oikea-aikainen palvelutuotanto.	<p>Kuntalaisten osallistaminen palveluiden suunnitteluun. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.</p> <p>Kokonaisvaltainen ja resurs-siviisas suunnittelu.</p> <p>Digihanke sähköisiin palveluihin.</p>	Kunnat, Akseli ja 3. sektori	<p>Kunnan toimintojen yhteydessä laaditaan toimintoja koskevia kuntalaiskyselyitä (mm. kirjasto, koulut, joukkoliikenne). Kolmen kunnan yhteinen digihanke on lisännyt sähköisiä palveluita (mm. lomakkeet ja sähköinen ilmoittautuminen). Maskussa otetaan käyttöön sähköinen tilavarauksjärjestelmä vuonna 2022. Vaikuttamistoimielimiltä kysytään lausuntoja usein, mutta käytännössä on edelleen kehitettävää. Kaikissa kolmessa kunnassa järjestetään lukuisia tapahtumia ja teemaviikkoja yhdessä 3. sektorin toimijoiden kanssa.</p>
Väkiluku kasvuun.	<p>Tonttitarjonnan markkinointi ja kehittäminen. Vuokra-asuntojen tarjonnan kehittäminen. Monipuolinen asun- tovalikoima ja täsmätarjonta.</p>	Kunnat ja markkinat.	<p>Väkiluku ei ole muuttunut oleellisesti valtuustokaudella 2017-2021. Kaavoitettuja tontteja on tarjolla jokaisessa kunnassa, ja niitä markkinoidaan. Mynämäessä on käynnissä Älykylä-hanke.</p>
Viihtyisä ympäristö	<p>Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen ja kunnossapito.</p> <p>Liikunta- ja luontomahdollisuuksien tuotteistaminen ja markkinointi.</p>	Kunnat, 3.sektori ja 4.sektori (epäviralliset kansalaisliikkeet).	<p>Liikenneturvallisuustyöryhmät on perustettu kuntiin vuonna 2021.</p> <p>Koronavuodet kasvattivat ulkoliikuntapaikkojen ja luontokohteiden kävijämääriä.</p>

			<p>Ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi käynnissä olevia ja toteutuneita hankkeita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pyöräilyreitistöhanke • Nouste Areena • Kuntoportaita • Frisbeegolfrata • Skeittiparkki • Maastopyörärata • 3. sektorin hankkeita • Kuntien omat liikuntaolosuh-teidenparantamishankkeet
Kuntaidentiteet-tien kehittäminen ja aktiivinen osal-listuva asukas.	Paikalliset tapahtumat. Uusien kuntalaisten huomi-oiminen ja vastaanotto. Erilaisia mahdollisuuksia osallistua. Profiloituminen ja kunta-brändäys.	Kunnat, kunta-laiset, 3.sektori ja oppilaitosyh-teistyö.	<ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden ja kuntasbrändin edis-tämiseksi käynnistettyjä ja toteutu-neita hankkeita: • Viestintäkampanjat ja tonttimarkki-nointi • Mediatyhteydet ja some-näkyvyyden kasvattaminen • Vauvalahjat (Mynämäki & Nousiai-nen) • Suurtapahtumat ja messuosallistu-miset • vapaa-ajan palveluiden markkinoin-tiin panostaminen
Esteettömät hyvinvointipalvelut	Joukkoliikenteen ja uusien liikkumismuotojen kehittäminen, esim. föli (alueen laa-jentaminen kuntiin).	Kunnat, Turun seudun joukko-liikenne, ELY ja markkinat.	Akseli-kunnat ovat mukana Föli-selvityk-sessä. Esteettömyys huomioidaan rakenta-misessa (etenkin uudisrakentamisessa), ja sähköisten palveluiden kehittämisessä. Vammaisneuvostoja konsultoidaan kaikissa kolmessa kunnassa esteettömien hyvinvoin-tipalveluiden saatavuuden edistämiseksi.
Liikenneturvalli-suus	Kevyen liikenteen väylien monipuolistaminen.	Kunnat, valtio, MAL-yhteistoi-minta-alue, markkinat.	Uusien väylien valmistuneet kilometrit Mynämäki v. 2019 – 2020 2,5 km ja inves-tointiohjelmassa v. 2021 1,5,km Masku v. 2019-2020 yht. 1,5 km, inv.ohjel-massa v. 2021 0 km Nousiainen v. 2019 -2020 0,4km ja inves-tointiohjelmassa v. 2021 0 km.

**Hyvinvoinnin edistäminen
Maskussa, Mynämäessä ja
Nousiaisissa & näkökulmia
tulevaisuuteen**

Hyvinvoinnin edistäminen Maskussa, Mynämäessä ja Nousiaisissa

Maskussa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä vastaa hyvinvointilautakunta, jonka rooli ja tehtävät elävät hyvinvointialueuudistuksen mukana. Hyvinvointilautakunnan tehtäväaluetta ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella ja siihen sisältyen lisäksi kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalvelut. Lisäksi Maskussa toimii hyvinvoinnin edistämisen poikkihallinnollinen, kolmannelle sektorille ja yhteistyökumppaneihin yhteyttä pitävä työryhmä, jonka toiminnan painopisteitä ja tapoja tul- laan kirkastamaan vuoden 2023 alusta lähtien.

Mynämäen kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävää kokonaisuutta ja päätöksentekoa varten on 1.1.2023 alkaen perustettu hyvinvointijaosto. Jaoston esittelijän tukena asioita valmisteltaessa toimii laajennettu johtoryhmä, jossa on mukana jokaisen hallintokunnan viranhaltijoita. Lisäksi tärkeänä osana hyvinvoinnin edistämässä Mynämäen kunnan alueella ovat myös vapaaehtoiset, yhteisöt, jär- jestöt, yritykset ja seurakunnat. Kolmatta sektoria tukemaan on luotu kanava, joka on nimetty hyvin- vointifoorumiksi. Hyvinvointifoorumi ei ole luottamuselin, vaan yhteisöllisyyttä ja hyvinvoinnin vuoro- vaikutusta edistävä kokoonpano.

Nousiaisten kunnassa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöstä vastaa kasvat- us- ja sivistyslauta- kunta. Lautakunnan tehtäviin kuuluu järjestää varhaiskasvat- us-, koulutus-, kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalvelut. Tällä hetkellä hyvinvointikoordinaattorina toimii sivistysjohtaja, mutta vuo- delle 2023 on suunniteltu osa-aikaisen koordinaattorin palkkaamista laajan ja vaativan tehtäväkuvan vuoksi. Kunnan vuonna 2021 hyväksytyssä kuntastrategiassa vuosille 2022-2025 on nostettu useita eri tavoitteita kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja näitä toteutetaan yhteistyössä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Siirryttäessä hyvinvointialueelle 1.1.2023 tulee kun- nan toimia aktiivisesti, jotta tuleva hva-alueen palvelutarjonta tukee hyvinvointi- ja terveystyön onnis- tumista kunnassa.

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteistyö terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen parissa on ollut tiivistä viimeisten vuosien ajan. Olennaisimmat toimenpiteet varsinaisen hyte-työn parissa ovat en- nen hyvinvointialueuudistusta olleet hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatiminen kolmen kunnan ja Perusturvakuntayhtymä Akselin yhteistyönä sekä muun muassa ehkäisevä päihdetyö, lii- kenneturvallisuustyöryhmät ja oppilashuoltosuunnittelu. Terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen on organisaatioiden läpi leikkaavaa ajattelua, jota toteutetaan kaikkien kunnan palve- luiden järjestämisen yhteydessä. Seuraavassa on kuvattu keskeisimmät hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuntastrategioissa

Nousiaisten kunnan strategiassa on useita kohtia, joissa on jo huomioitu tulevan hyvinvointialueuudistus. Kunta panostaa yksilöllisiin laadukkaisiin peruspalveluihin sekä edistää hyvinvointia ja kestävä kehitystä yhteistyössä paikallisten ja seudullisten toimijoiden kanssa. Kunta tarjoaa erinomaiset virkistys- ja liikuntamahdollisuudet kaikenikäisille kuntalaisille. Lisäksi kunta edistää kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistapoja. Toiminnassaan kunta vaalii turvallisuutta, luonnon puhtautta ja viihtyisää asumista.

Maskun kunnanvaltuuston 19.9.2022 hyväksymässä strategiassa vuosille 2022–2028 ”hyvinvoivat ja osallistuvat kuntalaiset” on nostettu yhdeksi keskeisimmistä strategisista painopisteistä ja tavoitteista. Tavoitteena on, että palvelut tukevat asukkaiden hyvää arkea koko elämän ajan. Strategian mukaisesti kunta luo asukkaille mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon ja kehittää omaa elinympäristöään sekä edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia aktiivisesti osana hyvinvointialuetta. Maskussa kannustetaan ja innostetaan kuntalaisia harrastamaan. Lisäksi Maskussa on monipuoliset ja laadukkaat kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalvelut, joita kuntalaiset käyttävät mielellään. Visio vuoteen 2028: Masku on kasvava, lapsiystävällinen ja luonnonläheinen kunta, jossa elää hyvinvoivia kuntalaisia.

Mynämäen kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen on monitahoinen kokonaisuus ja sen pitäisi näkyä kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa. Kuntastrategia antaa yhteisesti valitun suunnan kunnan kehittämiseksi. Uudistetussa Mynämäen kuntastrategiassa korotetaan ennakoimista, yhteisöllisyyttä ja huolehtimista. Saumaton yhteistyö hyvinvointialueen ja kuntien kesken on välttämätöntä hyvinvoinnin edistämistyössä. Mynämäen voimavara on monipuolinen ja aktiivisesti toimiva 3.sektori, jonka työn merkitystä kuntaisten hyvinvoinnin ylläpitäjänä ei koskaan voi korostaa liikaa. Vain yhdessä toimimalla voimme edesauttaa, että elinympäristö on terveellinen ja turvallinen ja jokaiselle kuntalaisille löytyy mielekäs arki, joka tukee hyvinvointia ja ylläpitää toimintakykyä.

Työryhmät ja erillissuunnitelmat

Ehkäisevä päihdetyö

Kunnissa toimii lain velvoittamat ehkäisevän päihdetyön toimielimet. Maskussa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaa hyvinvointilautakunta, Nousiaisissa kasvatus- ja sivistyslautakunta ja Mynämäellä kasvatus- ja sivistyslautakunnan alainen hyvinvointijaosto. Lisäksi kunnissa toimii ehkäisevän päihdetyön moniammatilliset työryhmät. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on osa kuntien laatimaa hyvinvointisuunnitelmaa.

Monialaiset ehkäisevän päihdetyön työryhmät ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt nimettiin vuoden 2020 alussa. Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteinen EPT-työryhmä seuraa kunnan päihdetilannetta ja toimillaan ennaltaehkäisee päihdehaittoja. Vuosina 2019–2021 kunnissa on lisätty verkostoyhteistyötä eri toimijoiden välillä, ajankohtaisen päihdetilanteen seurantaan sekä ehkäisevän päihdetyön asioista tiedottamista. Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma on liitteenä.

Liikenneturvallisuustyöryhmät

Vuoden 2021 keväällä on perustettu kaikkiin kolmeen kuntaan liikenneturvallisuustyöryhmät. Ryhmien tehtävänä on tarkastella kunnan alueella tapahtuneita liikenneonnettomuuksia ja reagoida niihin muuttamalla tieolosuhteita. Ryhmissä on mukana myös poliisin edustajia, ja heiltä ryhmät saavat viimeisintä tietoa kunkin kunnan alueella tapahtuneista onnettomuuksista sekä myös tietoa varsinkin nuorempien ikäryhmien liikennekäyttäytymisestä. Yleisesti poliisin näkemyksen mukaan kaikissa kolmessa kunnassa liikenneonnettomuuksien määrät suhteessa asukasmäärään ovat alhaiset. Muiden kuin liikenneonnettomuuksien osalta kunnat näyttävät poliisin arvion mukaan melko rauhallisina ja turvallisina verrattuna isompiin alueen kaupunkeihin.

Liikenneturvallisuustyöryhmät jatkavat toimintaansa ja ryhmien tärkeänä tehtävänä on huomioida liikenneturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet kunnissa. Huomioitavia asioita ovat mm. pyörätiet, suojatiet, hidasteet sekä nopeusrajoitukset taajama-alueilla.

Oppilashuoltosuunnittelu

Akselikunnilla on yhteinen alueellinen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelmaa on päivitetty säännöllisesti vuosittain. Tämän lisäksi kunnilla on vielä omat suunnitelmansa. Alueellinen oppilashuollon ohjausryhmä koostuu Akselin ja kuntien johtavista viranhaltijoista.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023. Oppilashuollon henkilöstö siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen perhekeskusten alaisuuteen. Parhailaan ollaan laatimassa alueellista oppilashuoltosuunnitelmaa, jonka jälkeen kunnat tekevät siihen pohjautuvat suunnitelmansa. Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelma tulee olla myös kouluittain laadittuna.

Hyvinvointityöryhmät

Kunnissa toimivat monialaiset hyvinvointityöryhmät, jotka kokoontuvat säännöllisesti. Työryhmissä käsitellään paikallisia, ajankohtaisia ilmiöitä ja pyritään tarttumaan niihin mahdollisimman tehokkaasti. Kunnissa käynnistetään vuonna 2023 hyvinvointityöryhmien laajentamiseen ja tavoitteiden kirkastamiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka ovat ajankohtaisia erityisesti hyvinvointialueuudistuksen edetessä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Perusturvakuntayhtymä Akselissa on valmisteltu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2022–2024. Akselin laatima, joulukuussa 2022 yhtymävaltuustossa käsiteltävä suunnitelma tullaan ottamaan mukaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen kunnissa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä suunnitelmia tullaan päivittämään kunnissa vuonna 2023.

Maskussa on lisäksi laadittu suunnitelma maskulaisten lasten ja nuorten liikkumisen lisäämiseksi. Suunnitelma on tämän kertomuksen liitteenä, ja sitä on mahdollista hyödyntää myös Mynämäen ja Nousiaisten kunnissa.

Hyvinvoinnin edistäminen kuntien toiminnassa nyt ja tulevaisuudessa

Koulut

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa alue laatii alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman. Tämän suunnitelman pohjalta kunnat joko yksin tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa laativat opetuksen järjestäjältä vaadittavan opiskeluhoitosuunnitelman keväällä 2023. Suunnitelmassa huomioidaan oppilaiden henkiset ja fyysiset tarpeet ja tarjotaan riittävää tukea oppilaan koulupolulla. Suunnitelma on liitteenä.

Kouluissa tulee olla lisäksi omat kiusaamisen vastaiset suunnitelmat, joissa määritellään kurinpito- toimet sekä turvaamistoimenpiteet. Näiden suunnitelmien avulla koulujen henkilöstö osaa toimia oikein tilanteissa, joissa kiusaamista tai yleistä häiriökäyttäytymistä esiintyy. Suunnitelmassa otetaan kantaa puhutteluun, kasvatustalkustelujen toteutustapaan, oppilaan siivousvelvoitteeseen, kotitehtävien määräämiseen, jälki-istuntoihin, oppilaan poistamiseen luokasta, opetuksen epäämiseen, kirjallisen varoituksen antamiseen, määräaikaiseen erottamiseen ja turvaamistoimenpiteisiin. Tämän lisäksi kouluissa toimii KiVa-tiimi, joka toimii kiusaamisesta vapaan koulun toimenpideohjelman mukaisesti niissä tilanteissa, joissa jatkuvaa kiusaamista esiintyy. Näissä tilanteissa osallistetaan myös oppilaiden vanhemmat mukaan tilanteen ratkaisemiseksi.

Maskun Kurittulan koulussa on laadittu hyvinvointivuosikello, joka teemoittaa kouluvuotta erilaisten hyvinvoinnin edistämisen aihekokonaisuuksilla (mm. nukkumisen merkitys, taide). Myös muissa kouluissa toimintaa rytmitetään erilaisilla terveyttä ja hyvinvointia edistävillä aihekokonaisuuksilla.

Nuorisopalvelut

Kuntien nuorisopalveluiden toiminnalla edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia arkipäiväisesti. Nuorisotilatoiminta kunnissa ja kunnanosissa, kolmen kunnan yhteiset etsivät nuorisotyöntekijät, nuorten työpajatoiminta ja nuorisopalveluiden leirit ja retket tukevat nuorten osallisuutta ja monipuolisia, turvallisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia päivittäin. Kolmen kunnan tiivis yhteistyö mahdollistaa ajankohtaisiin ilmiöihin, kuten akuutteihin päihdetilanneongelmiin ja väkivallan uhkaan puuttumisen nopeasti ja tehokkaasti.

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteistyö nuorisopalveluiden suhteen on aktiivista: etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmät ovat yhteisiä, ja nuorisotyön haasteita ja mahdollisuuksia käsitellään myös laajemmissa seudullisissa verkostoissa säännöllisesti.

Liikunta

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kuntien liikuntaa edistävä toiminta pyrkii vaikuttamaan laajasti kuntalaisten hyvinvointiin tuottamalla eri toimijoiden kanssa yhteistyössä ennaltaehkäisevää liikunnan, urheilun ja liikkumisen edistämistyötä. Kuntien tehtävä on luoda kaiken ikäisille hyvät

mahdollisuudet ja puitteet terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävälle omatoimiselle liikunta-aktiivisuudelle, ohjatun liikunnan harrastamiselle sekä varmistaa liikunta- ja urheiluseuroille toimintaedellytyksiä.

Kunnat ovat mukana Varsinais-Suomen alueellisessa Rajattomasti Liikuntaa –kumppanuusverkostossa, jonka tavoitteena on liikuntapalvelujen parantaminen ja yhtenäistäminen, sekä luoda paremmat edellytykset aktivoida ihmisiä liikkumaan:

- liikunnan aseman vahvistaminen seudullisia ja kuntatasoisia strategisia asiakirjoja tukevissa ohjelmissa.
- liikuntaviestinnän ja tiedolla johtamisen kehittäminen, sekä käytännön liikkumaan aktivoinnin osaamisen, toimintamallien ja -tuotteiden kehittäminen.

Lisäksi kunnat edistävät valtakunnallisten liikuntaohjelmien mukaista toimintaa, osallistuvat soveltuvin osin valtakunnallisiin ja alueellisiin hankkeisiin ja tempauksiin, kehittävät liikuntapaikkoja kunta- ja paikallisten yhdistysten tarpeiden mukaan sekä osallistavat toimijoita liikuntasektorilla.

Kulttuuri

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kunnissa on laaja-alaisesti kulttuuritarjontaa kaikenikäisille: muun muassa näyttelyt, konsertit, lastentapahtumat, markkinat, juhlatilaisuudet sekä kiertue-toiminta päiväkodeissa, kouluissa ja palvelukeskuksissa elävöittävät arkea ja luovat hyvinvointia ympäri vuoden. Kuntien eri osissa palvelee kaikkiaan seitsemän kirjastoa, joissa on lainaustoiminnan lisäksi runsaasti tapahtumia ja ryhmätoimintaa sekä erityisesti ikäihmisille kohdennettuja kotipalveluita. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta keskeisimpiä toimijoita on Raisio-opisto, jonka kursseille voi osallistua kaikissa kolmessa kunnassa.

Maskussa on aloitettu kulttuurikasvatusohjelman pilotointi kouluissa ja varhaiskasvatuksessa syksyllä 2022. Maskun kulttuurikasvatusohjelma on liitteenä. Nousiaisissa ja Mynämäessä vastaava suunnitelma on parhaillaan laadinnassa. Kunnat tekevät yhteistyötä kulttuurikasvatusohjelmia laatiessaan. Kunnissa on myös laadittu sopimuksia tai ohjelmia koulujen ja kirjaston välisen yhteistyön säännöllistämiseksi ja lukemisen edistämisen jatkuvuuden takaamiseksi.

Järjestötoiminnalla on erittäin merkittävä rooli kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä. Kunnissa tehdään aktiivista yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa, ja niin perinteiset kuin uudemmatkin yhdistykset lukeutuvat kaikkein tärkeimpiin ja vaikuttavimpiin tapahtumien ja virkistystoiminnan tuottajiin kunnissa.

Tulevia toimenpiteitä kulttuuripalveluiden kehittämisessä:

- Kulttuurikasvatusohjelmien käynnistyminen kaikissa kolmessa kunnassa
- Kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen tapahtumatuotannossa ja viestinnässä
- Järjestöyhteistyön tiivistäminen ja uusien toimintamallien etsiminen (erityisesti Maskussa)
- Uusien kulttuuritapahtumakonseptien kehittäminen ja perustoiminnan säännöllistäminen
- Viestinnän aktivoiminen ja säännöllistäminen tapahtumien tavoittavuuden varmistamiseksi

Järjestöyhteistyö ja vaikuttaminen

Maskussa, Mynämäessä ja Nousiaisissa toimivat aktiiviset nuoriso-, vanhus- ja vammaisvaikuttajaryhmät, jotka osallistuvat kuntien kehittämiseen, ja joita pyritään osallistamaan jatkossa yhä aktiivisemmin ja rakenteellisemmin. Kaikissa kolmessa kunnassa on myös laaja, aktiivinen yhdistyskenttä, ja yhdistykset ovat erittäin merkittäviä liikunta- ja kulttuuriharrastusmahdollisuuksien tuottajia. Kolmannella sektorilla mittaamattoman suuri merkitys hyvinvoinnin edistämisessä.

Tulevat toimenpiteet:

- Hyvinvointialueen vaikuttajatoimielinten järjestäytyminen
- Akseli-kuntien yhteisen vammaisneuvoston toiminnan päättäminen ja vammaisneuvostojen järjestäytyminen
- Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen
- Järjestöjen toimintamahdollisuuksien turvaaminen hyvinvointialueuudistuksessa
- Maahanmuutto- ja kotouttamispalveluiden organisointi
- Yhdistysten ja kunnan välisen sekä yhdistysten keskinäisen yhteistyön tiivistäminen

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten hyvinvoinninedistämisyyhteistyö

Akseli-kunnat ovat tehneet tiivistä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi usean vuoden ajan. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen on tarkoituksenmukaista jatkaa kolmen kunnan välistä yhteistyötä edelleen. Tulevan yhteistoiminnan muoto tarkentuu alueuudistuksen ja kuntien tehtävien tarkentuessa.

Tulevat toimenpiteet:

- Yhteydenpitoa kuntien kesken ("hyte-ryhmätyöskentely") jatketaan, jotta Masku, Mynämäki ja Nousiainen pystyvät reagoimaan yhdessä uuteen tilanteeseen ja jakamaan hyviä käytäntöjä. Toimintaa kuitenkin painotetaan ja tehtäviä jaetaan uudelleen hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä tapahtuviin muutoksiin reagoiden.
- Kunnissa ollaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ennaltaehkäisevää toimintaa suunniteltaessa
- Jo olemassa olevat kolmen kunnan yhteistyösopimukset jatkuvat (mm. etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta, lukioyhteistyö)
- Hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää yhteistyötä tiivistetään kolmen kunnan kesken erityisesti viestinnän ja tapahtumatuoannon osalta yhteisten asiakkaiden tavoittamiseksi

Liite 1: Hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmat

Linkit ohjaavat kuntien verkkosivustoille tallennettuihin asiakirjoihin.

- Akselikuntien opiskeluhoitosuunnitelma:
<https://nousiainen.fi/wp-content/uploads/2022/11/Akselikuntien-opiskeluhoitosuunnitelma-2020.pdf>
- Kolmen kunnan yhteinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2023–2026:
https://www.masku.fi/wp-content/uploads/ehkaisevan_paihdeyon_suunnitelma-2023-2026.pdf
- Maskun kulttuurikasvatusohjelma:
https://www.masku.fi/wp-content/uploads/maskun_kulttuurikasvatusohjelma_10979-1.pdf
- Maskussa koululaisten liikkumisen lisäämiseksi vuonna 2022 laadittu suunnitelma:
https://www.masku.fi/wp-content/uploads/Masku_liikkumisen_lisaaminen_lapset_nuoret.pdf
- Maskun strategia:
<https://www.masku.fi/wp-content/uploads/Maskun-kunnan-strategia-2022-2028-hyvaksyttyn-kunnanvaltuustossa-19.9.2022.pdf>
- Mynämäen strategia:
<https://www.mynamaki.fi/kunta-ja-hallinto/strategia/>
- Nousiaisten strategia:
<https://nousiainen.fi/paatokset-ja-hallinto/tietoa-nousiaisista-2/>

Liite 2: Indikaattoritiedot

Kaikki alle listatut tiedot koskevat kolmea kuntaa kokonaisuutena.

Verotulot, euroa / asukas

(P)

13.55

3874	4130	4257
2019	2020	2021

Väestö 31.12.

(P)

-1.96

21903	21881	21895
2019	2020	2021

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame
äidinkielenä / 1 000 asukasta

(P)

71.43

19	22	24
2019	2020	2021

Lapsiperheet, % perheistä

(P)

-7.14

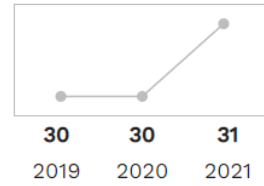

40	40	39
2019	2020	2021

Yhden hengen asutokunnat, %
asutokunnista
(P)

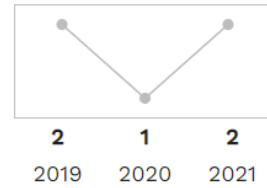
6.90

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet
18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä
väestöstä
(P)

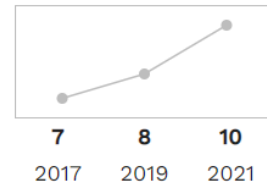
0.00

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi
tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista
(2017-)
(T) (MIN-A) (MIN-K)

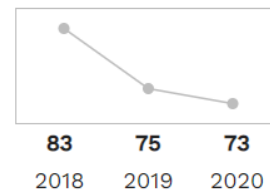
42.86

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3
- 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä
väestöstä, kunnan kustantamat palvelut
(P)

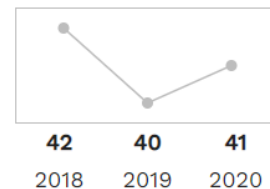

-3.95

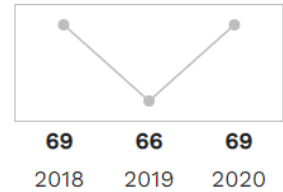
Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12.
osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, %
vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan
kustantamat palvelut
(T)

-2.38

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12.
osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, %
vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan
kustantamat palvelut
(T)

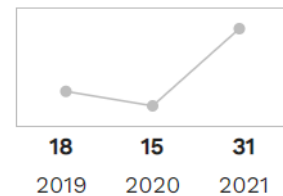
1.47
→

Yksityisen hoidon tuella hoidetut lapset,
lkm 31.12.
(T)

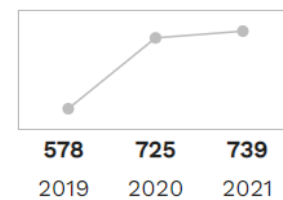
24.00

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)
(T)

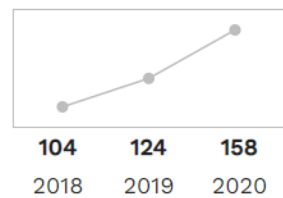
25.68

Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon
nettokäyttökustannukset, euroa / asukas
(T)

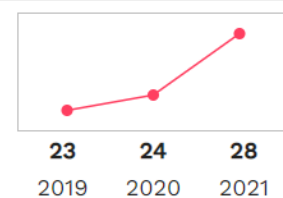
42.34

Mielenterveysperusteisesti
sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat
/ 1 000 vastaavanikäistä
(P)

75.00

Perusterveydenhuollon avohoidon
lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000
vastaavanikäistä

(P)

-16.83

638 683 682
2018 2019 2020

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, %
vastaavanikäisestä väestöstä

(T)

4.55

90 91 92
2019 2020 2021

Kotona asuvat 85 vuotta täyttäneet, %
vastaavanikäisestä väestöstä

(T)

8.22

74 76 79
2019 2020 2021

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11.
olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, %
vastaavanikäisestä väestöstä (-2018)

(P)

9.09

11 10 12
2016 2017 2018

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet
hoidettavat vuoden aikana, %
vastaavanikäisestä väestöstä

(T) (MIN-K)

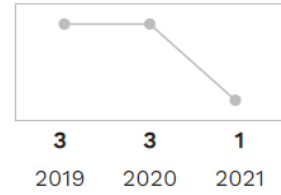

20.00

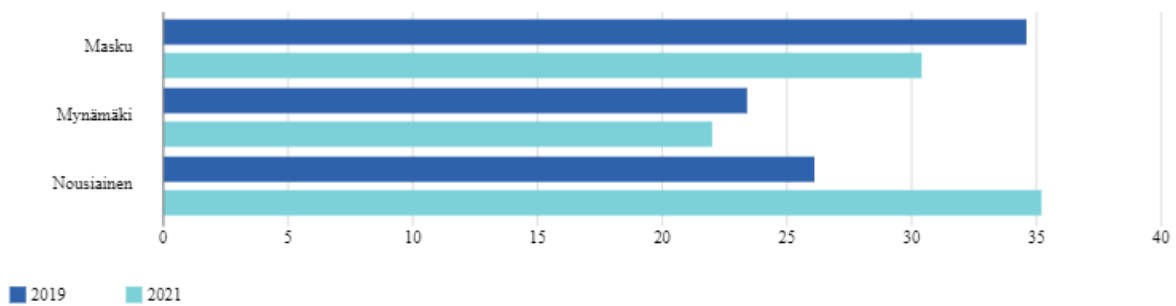
6 5 6
2019 2020 2021

Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa
laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat
75 vuotta täyttäneet 31.12., %
vastaavanikäisestä väestöstä
(T)

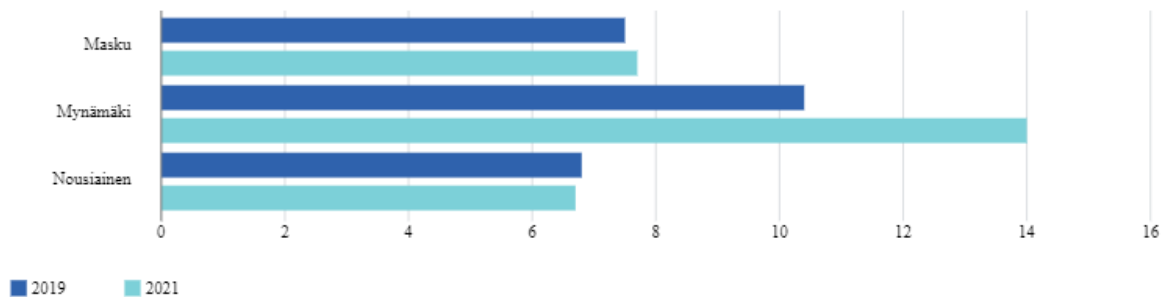

Perusopetuksen 4.-5.-luokkalaisten, aikaväli 2019–2021:

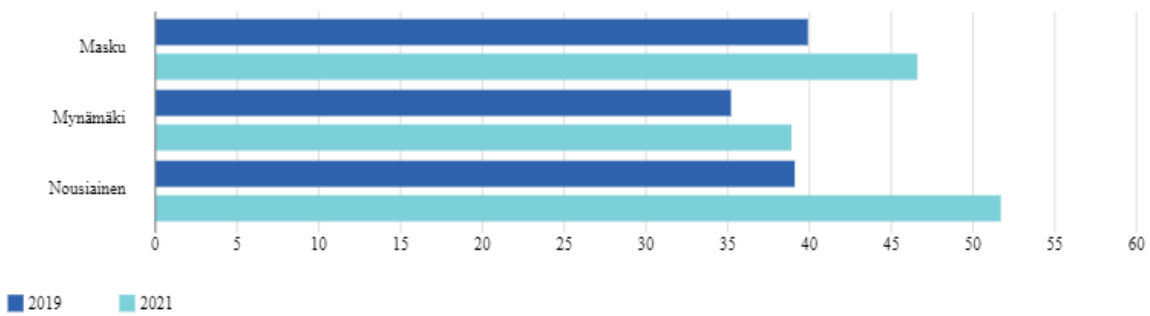
1. Mielialaan liittyviä ongelmia viimeisen kahden viikon aikana, %

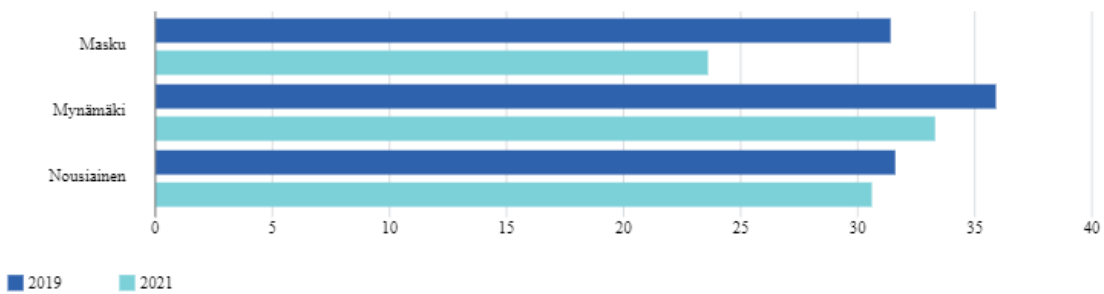
2. Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, %

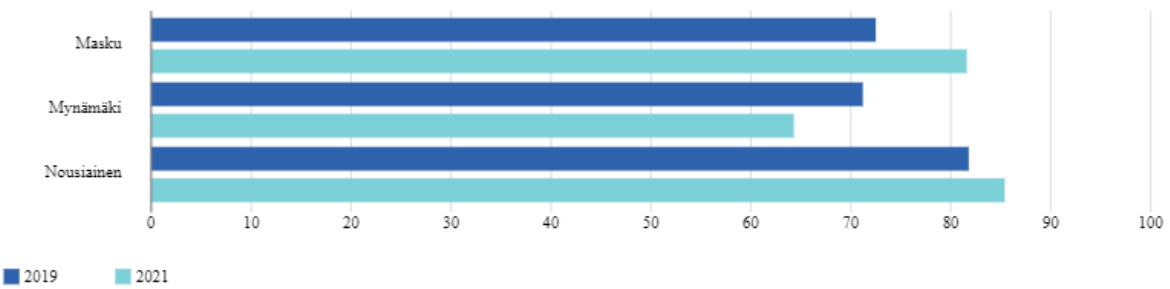
3. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %

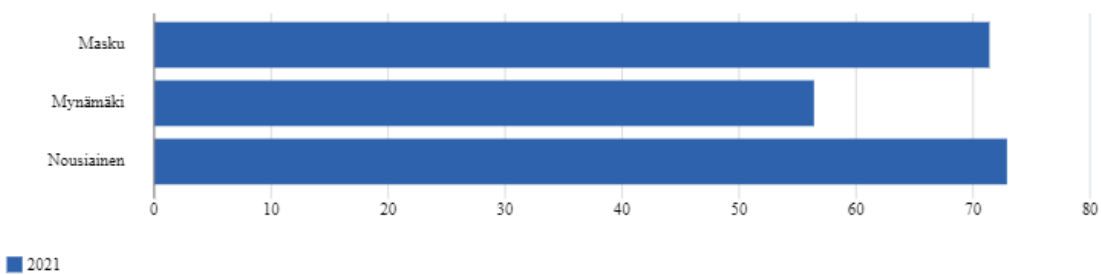
4. Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä, %

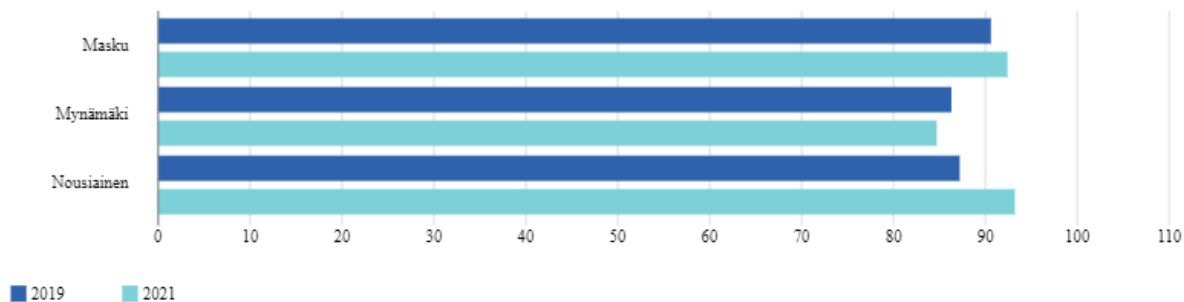
5. Pitää koulunkäynnistä melko tai hyvin paljon, %

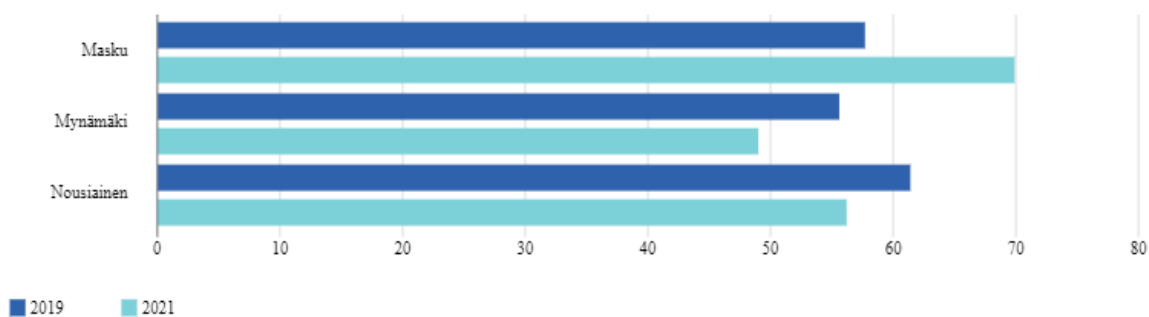
6. On innostunut koulunkäynnistä v. 2021, %

7. Kokee, että vanhemmat tukevat ja kannustavat usein, %

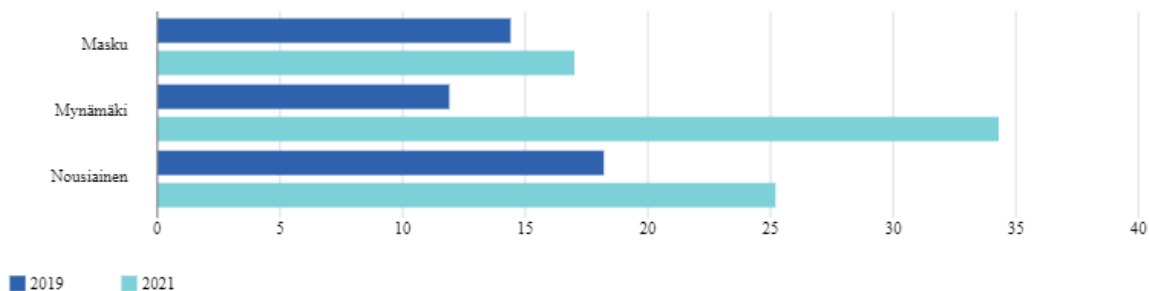

8. Mahdollisuus keskustella koulussa mieltä painavista asioista aikuisen kanssa, %

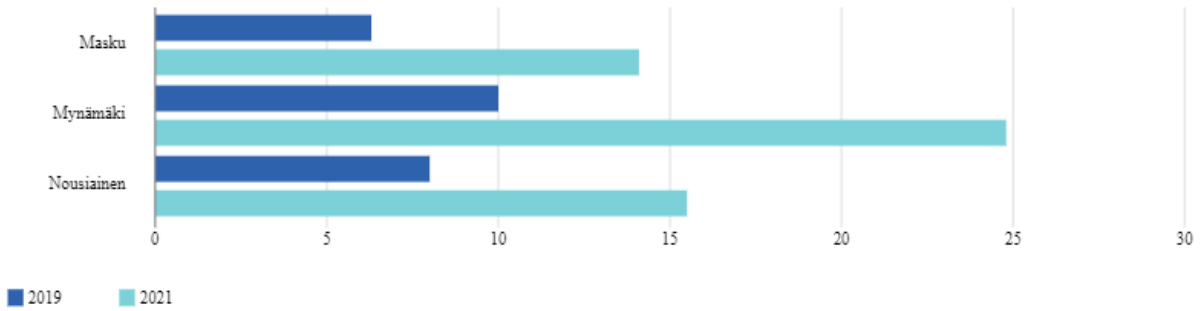

Perusopetuksen 8.–9.-luokkalaiset, ikäväli 2019–2021:

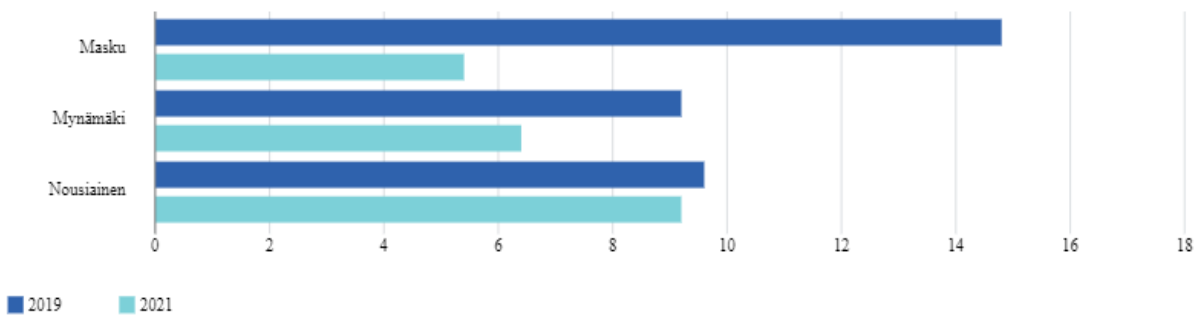
1. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %

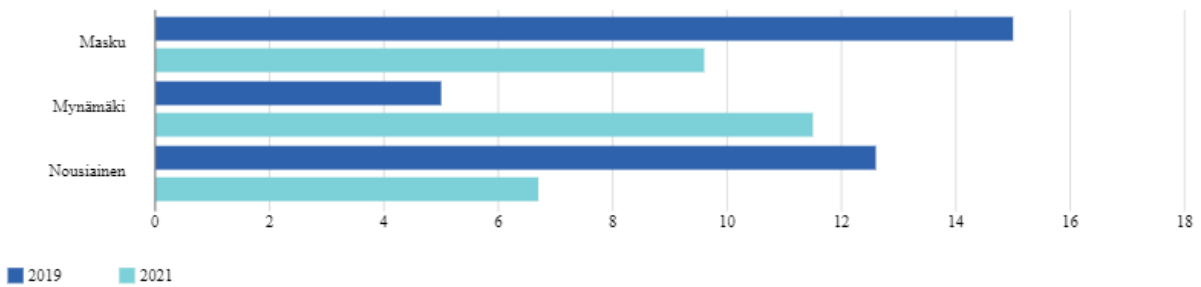
2. Kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta, %

3. Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, %

4. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, %

5. Kokee koulu-uupumusta, %

